

Skötselplan för Örens naturreservat

Nynäshamns kommun

Inledning

Denna reviderade skötselplan har utarbetats av Nynäshamns kommun för Örens naturreservat. Skötselplanen är fastställd genom Nynäshamns kommuns beslut den ????. Planen är indelad i en beskrivning av området samt en plan för reservatets skötsel. Skötselplanen bör läsas tillsammans med reservatsbeslutet. Syftet med reservatet, reservatsföreskrifter samt grund för beslutet finns i reservatsbeslutet.

Innehållsförteckning

1. BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

1.1 Administrativa data

Namn	Ören
Kommun	Nynäshamns kommun
Socken	Torö
Fastigheter	Delar av Ören 1:90, Ören 1:11, 1:41, 1:10 och 1:94.
Lägesbeskrivning	Ekonomiska kartan, blad nr 09842 och 09843. Området ligger på Torö, ca 15 km sydväst om tätorten Nynäshamn.
Areal	ca 116,8 ha
Därav landareal	ca 106,4 ha (hav ca 10,4 ha)
Markägare	Nynäshamns kommun samt enskilda
Reservatsförvaltare	Nynäshamns kommun

Naturtyper/markslag

Landarean om cirka 106,4 hektar kan fördelas enligt nedan

Produktiv skogsmark	94,5 ha
Impediment	9,1 ha
Övrigt	2,8 ha

Genom detta beslut har 1,4 hektar skog undantagits från skogsbruk. På kommunens mark i reservatsområdet är målsättningen att bedriva ett naturvårdsinriktat kontinuitetsskogsbruk (se avsnitt 2.2 nedan) för att få skogar som både är attraktiva för friluftslivet och har de höga naturvärden som är knutna till kontinuerligt skogsbevuxen mark.

Vid naturtypskartering av den produktiva skogsmarken i reservatsområdet (källa Naturvårdsverket/Metria) erhålls följande fördelning över skogen

Tallskog	46,1 ha
Granskog	11,7 ha
Barrblandskog	29,5 ha
Lövblandad barrskog	4,6 ha
Lövskog	0,8 ha
Hygge	1,8 ha

1.2 Beskrivning av Ören

Naturgeografiska förhållanden

Ören ligger som en udde på sydvästra Torö och bildar länets sydligaste utpost på fastlandssidan. Ören består av en stor flack isälvsavlagring med huvudsakligen stenigt grus i ytan. Den högsta punkten når knappt 20 m över havet. Stranden i söder är stenig och utsatt för det öppna havet. Det exponerade läget har medfört att bildningens ursprungliga form har förändrats helt genom svallning. Klapper har bildats genom att gruset sköljts ur. I norr är stranden långgrund och sandig. På Ören finns även strandhak och strandvallar. Sådana sand- och grusavlagringar i anslutning till skärgård förekommer mycket sparsamt inom länet.

En grusväg finns som går runt halvön.

Kvartära bildningar

Ören är en del av den mellansvenska randmoränzonen som troligen bildades mellan 8900 och 8300 år f. Kr. Isräfflor visar att isrörelsen har skett från nordväst. När inlandsisen sedan smälte undan kvarlämnades stora mängder morän på Ören.

Moränavlagringen är ganska flack och högsta punkten når knappt 20 meter. Som namnet Ören antyder, utgörs jordlagren i markytan huvudsakligen av stenigt grus och på södra delen finns också klapper. (Enligt svenska akademiens ordlista betyder **ör** grovt grus, grusbank, revel, holme.)

Avlagringens ursprungliga form har förändrats genom havets svallning. Örens ryggar och strandhak har troligen bildats senare när området på grund av landhöjningen steg ur havet. De bäst bildade strandhaken finns på Örens norra sida och är 4 till 5 meterhöga.

Ryggarna, som är maximalt 3 till 5 meter höga, är sannolikt strandvallar.

Undersökningar visar att mäktigheten av sand och grus varierar mellan 5 och 25 meter.

Vegetation

Vegetationen består till större delen av sandhed med tallskog, där inslaget av martallar är påfallande. Fältskiktet domineras av torr hedartad risvegetation. Inom området finns även fuktigare svackor med löv- eller blandskog. På klapperstränderna finns sällsynta strandväxter såsom strandkål, marviol och strandärt. Högre upp från stranden mot strandtallskogen växer det slitgakekänsliga mjölonet i stora sammanhängande gröna mattor.

Fågelliv

Ören är en mycket känd sträckfågellokal som regelbundet besöks av ett stort antal ornitologer från såväl Nynäshamns kommun som hela Stockholms län.

När det gäller att se rovfåglars höstflyttning är Torös sydvästpets den bästa sträckfågellokalen i Stockholms län. Det beror på att de stora flyttfågelskaror som kommer

norr ifrån ogärna flyger över öppet vatten. De trängs då ihop på den avsmalnande Södertörnshalvön och Ören blir den västligaste utposten där de tvingas lämna land på sin färd söderut.

Vissa höstar invaderas udden av t.ex. tallbit och bändelkorsnäbb från de stora taigaskogarna i öst som sträcker förbi Ören i tusental.

Vintertid rastar stora skaror alfågel, vigg och storskarv utanför udden och under tidig vår är ejdersträcket förbi Ören en stor naturupplevelse.

Friluftsliv

Ören är ett mycket naturskönt område och en av få platser på Södertörns fastland där man har utsikt över havet och den öppna horisonten. Områden besöks därför av många flanerare som vandrar längs stränderna och vill uppleva den fantastiska utsikten.

Stränderna är även attraktiva för bad, speciellt den långgrunda sandstranden på Örens norra sida. Även fritidsfiskare söker sig till området.

Surfing

Området utnyttjas flitigt av såväl vind-, våg- som kitesurfare på grund av de utmärkta vind- och vågförhållandena som råder vid viss väderlek. Vid stor vindstyrka blir vågorna flera meter höga. Ören anses därför vara ett av Sveriges absolut bästa surfställen. Då bra vindförhållanden råder anordnas surfingtävlingar inom området. Sedan ca 15 år har bland annat svenska mästerskap i vågsurfing arrangerats.

Vågsurfingen bedrivs huvudsakligen från den stora allmanningen på den södra stranden men det förekommer också att man nyttjar den sydvästra udden. Vind- och kitesurfare utgår oftast från den nordvästra udden. Det är framför allt under höstmånaderna augusti-oktober som vindförhållandena är gynnsamma för surfing. I samband med tävlingar under hösten kan området besökas av hundratals surfare. Då uppstår problem med parkering då tillgängliga parkeringsplatser inte räcker till. Allmanningarna som nyttjas upplevs då också av naturliga skäl som trånga.

Surftävlingarna är helt beroende av vindförhållandena och utlyses med någon eller några dagars varsel. Kommunikeringen mellan surfare sker huvudsakligen via nätet. För att minimera antalet bilar i samband med tävlingarna åläggs tävlingsarrangören att informera om den ansträngda parkeringssituationen och att vädja till deltagarna att man skall samåka.

Historisk markanvändning

Rösen på Örudden

Ca 100 m öster om den stora parkeringen finns två stenrösen. De är ca 8,5 – 9,5 m i diameter och drygt 1 meter höga. De är byggda av rundade strandstenar 0,1-0,3 m stora. Båda rösen har mittgrop.

Rösen ser ut som gravar från bronsåldern (ca 1500 f.kr – 500 f.kr) men de ligger bara ca 6 meter över havets nivå. Man räknar med att land som numera ligger ca 15 m över havet var strandkant under bronsåldern.

Rösen kan vara s.k. farledsgravar från 1000-talet och framåt i tiden. Alltså gravar lagda över avlidna sjömän.

Men det finns också en annan teori. På en sjömätningsskarta från 1700-talet finns det utskrivet ”Tornet på Thorö udd” på den plats där rösen är belägna. På en karta från 1745 finns ”linea på Landsort” och ”linea på Röko” dragna mot en punkt på Örudden som verkar stämma överens med rösenas läge. Man kan alltså tänka sig att det på rösen stått någon form av torn, troligtvis i trä, som använts vid sjömätningarna som gjordes på 1700-talet.

Rösen är fornlämningar och därmed skyddade enligt lag och får alltså inte skadas på något sätt.

Tidigare exploateringsplaner på Ören

Det fanns stora och visionära planer för Ören vid förra sekelskiftet. 1899 presenterade dåvarande ägaren till Herrhamra gods, Carl Nissen, ett förslag till exploatering av Örudden, ”Hafsbad- och kuranstalten ÖRN”. Det var ett storskaligt projekt som presenterades i ett häfte med mycket lyrisk och poetisk text. Man skulle ansluta till Nynäsbanan, som då var under byggnad, med en 1.8 mil lång järnväg ner till Ören. Inom området, som omfattade ca 200 hektar, skulle det uppföras hotell, restaurang, badhus, ca 150 bostäder, idrottsplats och parkanläggning. Runt området skulle det anläggas en spårväg. Projektet genomfördes aldrig.

I slutet av 30-talet, 1937-38, inleddes avstyckningarna på Stenstranden och ett flertal tomter bildades. Ytterligare några avstyckningar gjordes sedan under 40- och 50-talet. Dåvarande ägaren till Herrhamra gods ansökte sedan hos Länsstyrelsen att få en avstyckningsplan med ca 50 tomter. Avstyckningsplanen fastställdes 1939. Samtliga tomter inom avstyckningsplanen fastighetsbildades och det fanns inga hinder för att bygga. Det blev dock endast ett fåtal tomter som såldes och bebyggdes. Skälet till detta var att Herrhamra gods bytte ägare kort därefter och att den nye ägaren inte genomförde dessa planer.

I slutet på 70-talet togs diskussioner upp med Björn Stampe, ägare till Herrhamra gods, att upphäva avstyckningsplanen mot att det bildades en detaljplan för 14 fritidshus samt att lägga ut området som naturvårdsområde.

Länsstyrelsen beslutade 1982 att upphäva den gamla avstyckningsplanen, fastställa den nya byggnadsplanen och bilda ett naturvårdsområde.

1.3 Planer och förordnanden som gäller på Ören

(Avser hela området dvs även områden som ligger utanför Örens naturreservat)

Reveluddens naturreservat

På Ören finns ytterligare ett naturreservat som bildades 1966. Det är Reveluddens naturreservat som omfattar den nordvästra udden på Ören.

Ändamålet med det reservatet är att bevara ett vackert och intressant strandområde som är ovanligt för länet och som är av betydelse ur naturvårdssynpunkt, särskilt för fågellivet och den skyddsvärda floran.

Reveludden är en sandudde med långgrunda stränder i stort utan träd. Endast ett par mindre rännar finns på udden. För att udden ska behålla sin karaktär av havsstrandäng behöver inväxande småtallar hållas efter. Det sker numera genom att slåtter har återupptagits.

Ett mindre skogsparti med talldominerad barrskog ingår också i området.

Det huvudsakliga syftet med naturreservatet är fågelskydd och reservatet är en betydelsefull sträckfågellokal. Mellan juli och september rastar olika vadararter regelbundet.

Strandängarna har botaniska värden med arter som sumpgentiana, trift, kustarun gulkämpar, strandrödtoppa, solvända, strandvial, strandkål, havssälting och marviol

Örens naturreservat

Örens naturvårdsområde bildades 1982 genom beslut av Länsstyrelsen. I samband med att kommunen fattar beslut om att bilda Naturreservatet Ören upphäver Länsstyrelsen sina beslut om Örens naturvårdsområde.

Detaljplan

Byggnadsplan med 14 byggrätter för fritidshus fastställdes 1982. Samtidigt upphävdes den avstyckningsplan som funnits sedan 1939. Byggnadsplanens planbestämmelser ändrades 1988 beträffande exploateringsgraden för uthus. Efter plan- och bygglagens införande 1987 har begreppet byggnadsplan utgått och ersatts av detaljplan.

Strandskydd

För hela Ören gäller strandskydd. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och vatten för växt- och djurlivet. Inom strandskyddsområde råder förbud mot bland annat att uppföra nya byggnader och att utföra ”anläggningar och anordningar varigenom mark tas i anspråk som tomt eller vidta åtgärder som medför att allmänheten hindras eller avhålls från att beträda område som de annars skulle ha rätt att nyttja”.

Allemansrätten

Enligt regeringsformen framgår att alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten. Vad allemansrätten innebär eller omfattar har dock inte angetts i någon lagtext. Allemansrätten är en förmån som inte finns i många andra länder. Det är en frihet som innebär en begränsad rätt att använda annans fastighet. Men vår frihet får inte bli till ofrihet för andra. Allemansrätten kräver ansvar och omdöme. Vi får inte skada natur och djurliv, vi måste visa hänsyn mot markägare och mot andra människor i naturen, inte störa – inte förstöra. En fastighetsägare får inte drabbas av betydande olägenheter och har rätt till sin privatzon med hemfrid i ordets vidaste bemärkelse. De delar av Ören som utgör privat bebyggd tomtmark, inklusive stränderna, omfattas dock inte av allemansrätten och är därför inte tillgängliga för allmänheten.

2. PLAN FÖR RESERVATETS SKÖTSEL

2.1 Övergripande mål för reservatets skötsel

Ändamålet med naturreservatet är att bevara området på grund av dess betydelse för allmänhetens friluftsliv samt att skydda områdets geologiska värden och dess flora och fauna.

- Reservatet skall vårdas så att nuvarande naturmiljö i möjligaste mån bevaras.
- Särskilda hänsyn skall tas till områdets rekreativvärden.
- Skogsbruket skall bedrivas med stor hänsyn till friluftslivets och naturvårdens intressen enligt 30 § skogsvårdslagen. Reservatsförvaltaren skall se till att allmänhetens framkomlighet inte begränsas inom skogsområdena.
- Naturvårdsförvaltaren bör även på sikt uppmärksamma eventuella problem med slitage inom reservatet genom årlig översyn.
- Förutom de tillkommande parkeringsplatserna (en med handikappsanpassning) ska anläggningar för friluftslivet begränsas till sanitära anordningar och informationsskyltar.

2.2 Skötsel av skogsmarken

Allmänt

Skogen på Ören har höga värden med en för länet ovanlig naturtyp. Skogsmarken är strövvänlig vilket bidrar till de höga rekreativvärdena. Skogsbruksåtgärderna bör därför anpassas till detta.

Den kommunägda skogen - riktlinjer

Kommunen kommer att på sin del bedriva ett natur- och friluftslivsinriktat skogsbruk utan slutavverkningar. Skogen brukas genom så kallat kontinuitetsskogsbruk, en form av försiktig blädning och plockhuggning. Skogen sköts så att de höga naturvärdena bibehålls och så att det växt- och djurliv som är knutet till skogarna har förutsättningar att leva kvar. Inga fler skogsbruksvägar tas upp. Virkestransport sker på redan befintliga körvägar. Skogsmaskiner tar största möjliga hänsyn så att strandhaken som löper över Ören bevaras. Eventuella avverkningar och transporter inom området sker på tjälad eller torr mark. Träd som utgör fara för besökare, t.ex. rotvältor eller hängande träd avverkas.

I stort sett all skogsmark mellan väg och hav ska avsättas för naturvårdsändamål. Här finns ofta mycket gammal tall som i kombination med solbelysta sandiga miljöer är intressant för vissa insekter.

Nedan anges vissa preciseringar för skötseln av skog inom vissa områden, se bifogad karta (bilaga 3) över beskrivna skötselområden.

Skötselområde 1	STRANDSKOG MELLAN VÄG OCH HAV (förutom de skötselområden som beskrivs nedan)
Beskrivning	Skogen utgörs av en vindpinad tallskog med ljung och lingonris som undervegetation. Träden tjänar som skydd för innanförhängande områden Den hedtallskog som under lång tid fått utvecklas fritt längs med Örens kust har mycket höga entomologiska värden. Tack vare de speciella lokalklimatiska förhållanden är de partier med grov tallskog som bildar kant mot stränderna de allra mest intressanta.
Bevarandemål	Bibehåll arealen av gammal skog. Gynnsamt tillstånd råder då områdets skogsmark är skogsbevuxen och skogens ålder i genomsnitt överstiger 100 år.
Skötsel	Områden med äldre, grov tallskog eller enskilda solitärträd som bedöms vara av värde för området ska bevaras. I huvudsak lämnas därför området för fri utveckling. Punktinsatser kan dock behöva göras för att bibehålla områdets naturvärden. Särskilt ska de entomologiska värdena beaktas. Insatser kan behöva göras för att behålla framkomlighet.

Skötselområde 2	SKOGSOMRÅDE SÖDER OM STENSVIK Nyckelbiotop 9I 4d 09 och 9I 4d 12
-----------------	---

Beskrivning	Området är klassad av skogsstyrelsen som nyckelbiotop. Biotoptypen är en så kallad sandbarrskog. Naturvärdena är främst knutna till kontinuitet av gammal barrblandskog i kombination med sandig mark med en intressant marksvampsflora.
Bevarandemål	Bibehåll arealen av gammal skog. Gynnsamt tillstånd råder då områdets skogsmark är skogsbevuxen och skogens ålder i genomsnitt överstiger 100 år.
Skötsel	I huvudsak lämnas området för fri utveckling. Punktinsatser kan dock behöva göras med tanke på områdets flora- och faunavärden. Insatser kan behöva göras för att behålla framkomlighet.

Skötselområde 3	VÄSTER OM STENSTRANDEN Nyckelbiotop 9I 4d 11
Beskrivning	En sandbarrskog med gammal senvuxen tall som dominerande trädslag.
Bevarandemål	Målet är att bevara kontinuiteten av gammal skog. Gynnsamt tillstånd råder då områdets skogsmark är skogsbevuxen och skogens ålder i genomsnitt överstiger 100 år.
Skötsel	I huvudsak lämnas området för fri utveckling. Punktinsatser kan dock behöva göras med tanke på områdets naturvärden. Insatser kan behöva göras för att behålla framkomlighet. Om parkeringsplatser anordnas här längs vägen är det lämpligast att göra detta norr om vägen för att undvika att påverka området.

Skötselområde 4	NORDVÄST OM STENSTRANDEN Naturvärde 9I 4d 10
Beskrivning	En äldre barrblandskog på sandig mark. Beståndet är olikåldrigt och flerskiktat.
Bevarandemål	Målet är att bevara kontinuiteten av gammal skog Gynnsamt tillstånd råder då områdets skogsmark är skogsbevuxen och skogens ålder i genomsnitt överstiger 100 år.
Skötsel	Blådningskogsbruk. Det är viktigt att spara de flesta gamla träden av både gran och tall. Torrträd och lågor ska lämnas.

	Åtgärden bör föregås av stämpling av de träd som skall avverkas.
--	--

Skötselområde 5	SKOG VID STENSTRANDEN Nyckelbiotop 9I 4d 14
Beskrivning	Området utgörs av senvuxen talldominerad skog på grusig småstenig mark. Här finns inslag av gammal senvuxen gran och enstaka inslag av en, bland annat två gamla grova enar i nordöstra delen. Den ena med en brösthöjdsdiameter på 22 cm. Närmast havsstranden är träden lågvuxna och vindpinade. Frekvensen av död ved är sparsam. Naturvärdena är främst knutna till den gamla senvuxna tallskogen i kombination med torr grusig mark och enstaka förekomst av död ved. Kläckhål av obestämda skalbaggar har observerats på såväl gammal levande tall som gammal grov tallåga.
Bevarandemål	Målet är att bevara kontinuiteten av gammal skog Gynnsamt tillstånd råder då områdets skogsmark är skogsbevuxen och skogens ålder i genomsnitt överstiger 100 år.
Skötsel	Naturvårdande åtgärd är att friställa gamla tallar från konkurrerande yngre träd. Detta kan ske genom ringbarkning för att öka förekomsten av död ved. För att gynna tillväxten och kronutvecklingen av ung tall är det viktigt att röjning av självföryngrad tall sker.

Den privatägda skogen - riktlinjer

Inför åtgärder i reservatsområdets privatägda del sker samråd med kommunen om planerade åtgärder. Det är viktigt att kommunen får denna information i förväg för att dels kunna svara på frågor från allmänheten dels för att kunna ta ställning till om eventuellt tillstånd behövs. På huvuddelen av skogsmarken bedrivs skogsbruk. Planeras skogsbruksåtgärder som avviker från nedan beskrivna riktlinjer i skötselområde 7 skall tillstånd sökas hos reservatsförvaltaren (Nynäshamns kommun) enligt reservatsbeslutet (föreskrift A14). I skötselområde 6 får inget skogsbruk bedrivas enligt reservatsbeslutet.

Skötselområde 6	ÄLDRE SANDBARRSKOG NORDOST OM STENSTRANDEN Nyckelbiotop 9I 4d 13
Beskrivning	Ett område om cirka 1,4 ha som består av en gammal talldominerad skog med inslag av olikåldrig gran. Naturvärdena är knutna till gammal barrblandskog i kombination med sandig mark. Många krävande och hotklassade marksvampar är beroende av denna skogstyp för sin existens. I den norra delen

	finns en skarp höjdskillnad i form av en trolig strandterass.
Bevarandemål	Målet är att bevara kontinuiteten av gammal skog Gynnsamt tillstånd råder då områdets skogsmark är skogsbevuxen och skogens ålder i genomsnitt överstiger 100 år.
Skötsel	Här finns ett visst behov av naturvårdande åtgärder i form av frihuggning. För att bevara och höja befintliga naturvärden i området kan det vara positivt med en försiktig successiv plockhuggning och blädning. I första hand bör konkurrerande tall avverkas för att gynna olikåldrig gran. Gamla granar bör inte avverkas och död ved ska sparas. I samband med det nya beslutet bör utredas markägarens inställning till att bevara området utan skogsbruk.

Skötselområde 7	ÖVRIG MARK All skog på fastigheten Ören 1:90 utom nyckelbiotopen 9I 4d 13
Beskrivning	<p>Arealen är ca 48.8 ha inklusive nyckelbiotopen. Skogen består av tidigare gallrad tallskog på sandig- grusig mark. Trädskiktet är enskiktat och välslutet. Åldern varierar mellan ca 30-120 år. Trädåldrarna är koncentrerade i likåldriga bestånd i olika åldersgrupper. Den dominerande arealen, ca 70 %, är i åldern 100-120år.</p> <p>Medelboniteten är ganska låg ca T20- T22, vilket innebär att trädens höjd vid slutavverkningsmogen ålder når en höjd av 20-22 meter.</p> <p>Förekomsten av gran är sparsam. Det finns ett mindre bestånd med gran i 50-årsåldern strax öster om nyckelbiotopen. Detta område är delvis stormskadat.</p> <p>I anslutning till nyckelbiotopens östra del finns också ett litet fuktdrag med inslag av al. I övrigt saknas inslag av lövträd.</p> <p>Ca 200 m öster om nyckelbiotopen finns två ihopväxta gamla grova idegranar samt någon yngre individ (koordinat 1616 207, 6521 885). De bör gynnas genom frihuggning.</p> <p>Markvegetationen domineras av blåbär- och lingonris. Områdets naturvärden bedöms ej uppfylla kriterierna för nyckelbiotops-status eller objekt med höga naturvärden. Men området betingar ändå vissa naturvärden knutna till den allt mer ovanliga och säregna biototypen sandbarrskog. Med stigande ålder och bevarande av trädkontinuitet kommer områdets naturkvaliteter att stiga avsevärt. Många ovanliga och krävande marksvampar är beroende av gammal barrskog i kombination med sandig- grusig mark.</p> <p>.</p>
Mål	Område med skogsbruk.

Riktlinjer för skötsel	<p>Skall naturvärdena förstärkas är målet att ej bryta den skogliga kontinuiteten genom kalavverkning. Den skogliga skötseln bör därför ske genom kontinuitetsskogsbruk. Viktiga faktorer är att alltid bevara ett tillräckligt antal gamla träd inom området och att förnyring sker genom självförnyring</p> <p>Utöver skogsvårdslagens principer bör följande iakttas. (Riktlinjerna är hämtade från Länsstyrelsens tidigare beslut daterat 22 februari 1982.)</p> <p>Vid avverkningar begränsas hyggesarealen till cirka 2 hektar. (observera dock att slutavverkningar över 0,5 ha alltid ska anmäls till Skogsstyrelsen). Lövträd och lövdungar sparas. Avverkning och drivning av virke ska ske under årstid då risk för körskador är minimala. Uppstår ändå skador ska dessa lagas. Ris toppar och grenar ska tas bort från stigar och utsiktspunkter. Avverkade områden självförnyras genom att ställa fröträd, cirka 100 per hektar. Ingen markberedning eller stubbrytning görs i området.</p>

2.3 Vattenområden

Nuvarande naturtyper i vattenområdena ska ges förutsättningar att finnas kvar i nuvarande omfattning. Oexploaterade vattenområden ska bevaras fria från nya anläggningar.

2.4 Faunavård

Vid avverkningar och röjningar skall hänsyn tas till hålbbyggande och andra fåglar, samt andra djur, genom att lämna kvar ihåliga eller andra boträd, samt fruktbarande träd och buskar.

2.5 Jakt och fiske

Örens naturreservat har två markägare. Den västra delen ägs av Nynäshamns kommun och den östra tillhör Björn J:son-Stampe med flera representerade av Björn J:sson Stampe (se bilaga 1 "Förteckning över delägare i Herrhamra gårds förvaltning").

Björn J:sson Stampe har även jakträtten på kommunens mark inom Örens naturreservat enligt ett arrendeavtal som gäller 49 år räknat från 1982.

2.6 Slitage och störningskänslighet

Inom reservatet finns områden som är särskilt känsliga för slitage. Det gäller framför allt de mattor av mjölon som växer på de torra markerna som lätt trampas sönder. Besökare till reservatet bör därför kanaliseras till redan upptrampade stigar. Varsamhet gäller även för dem som promenerar längs stränderna där den särpräglade strandvegetationen finns.

Slitage på känslig vegetation bör årligen uppmärksammas av reservatsförvaltaren så att åtgärder kan vidtas för att förhindra ytterligare skador.

En stor del av halvön Ören upptas av Örens naturreservat, dit allmänheten har tillträde enligt allemansrättsliga principer, men med de restriktioner som följer av naturreservatsbestämmelserna. Men på Ören finns också ett stort antal privata tomter dit allmänheten inte har tillträde. Här krävs att reservatets besökare visar hänsyn och respekterar de privata tomtgränserna.

I samband med tävlingar under hösten kan hundratals surfare söka sig till Ören och problem med bland annat parkering uppstår.

Reservatsförvaltaren, Nynäshamns kommun, måste upprätta en dialog med surfarnas organisationer och tävlingsarrangörer så att framtida problem kan undvikas.

2.7 Åtgärder och anordningar för friluftslivet

Tillgänglighet

Örens naturreservat är lätt tillgängligt med bil. Från Stockholm åker man väg 73 mot Nynäshamn. Några kilometer innan Nynäshamn svänger man av till höger mot Torö/Herrhamra. Efter cirka 1,5 mils körning på Torövägen direkt efter bokallén vid Herrhamra gård tar man grusvägen till höger och når reservatsgränsen efter en knapp kilometer. Parkering finns på flera markerade platser längs vägen runt Ören.

Man kan även ta sig till reservatet med buss från Nynäshamns station mot Ankarudden. Man går av vid Herrhamra och får därifrån gå till fots en knapp km på en mindre grusväg som leder västerut innan man når reservatets gräns.

Mål:

- Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten enligt allemansrättsliga principer, men med de begränsningar som följer av reservatsföreskrifterna.
- Konflikter mellan tomtägare och de olika intressegrupper som besöker Ören ska klarläggas och minimeras.

Målen ska uppnås genom att:

- Informationsskyltar sätts upp.
- Skyltar ska klargöra var allemansrätten gäller och vad som är privat tomtmark där allmänheten inte har tillträde.
- En samrådsgrupp med representanter för berörda intressegrupper inrättas.

Handikappanpassning

En handikappnedfart skall anläggas på "allmänningen" mellan fastigheten 1:92 och fastigheten 1:120. En nedfart anläggs ned till vegetationsgränsen och avslutas med en hårdgjord yta för bord med bänkar.

Renhållning, toaletter

Sopkärl och toaletter kan behövas inom reservatet. De kan lämpligen placeras vid vägskälet som leder in i reservatet eller vid de mest besökta platserna som Stenstrandens största allmänning, den stora parkeringsplatsen i väster eller vid den norra badstranden

Informationsskyltar

Infarten till naturreservatet

Naturreservatets gränser markeras så att det tydligt framgår vad som är allemansrättsligt tillgänglig reservatsmark och privatägd tomtmark.

En stor informationstavla sätts upp vid vägskälet där man kommer in i reservatsområdet. Där tillskapas en mindre parkering.

Vid de mest populära surfställena, den stora allmanningen vid Stenstranden, den sydvästra och den nordvästra udden skall informationstavlorna sättas upp. Informationstavlorna informerar om besökare hur de ska förhålla sig till naturen och vilka rättigheter och skyldigheter man har enligt allemansrätten.

En enkel folder med information tas fram. Foldern kommer att finnas vid infarten till Ören, vid Stenstrandens största allmänning och på den stora parkeringsplatsen i väster.

Stenstranden

Vid varje "allmänning" ned till havet sätts en diskret skylt upp för att tydligt visa var allmänheten har tillträde till stranden. Det allemansrättsliga området markeras även nere vid stranden, så att gränsen mot privat tomt tydliggörs med upplysning att det inte är tillåtet att beträda fastigheterna mellan hus och vattenlinje. Skyltarna ska vara låga skyltar i knähöjd så att de inte skymmer.

Örens sydvästra udde

Vid utfarterna från den stora parkeringen öster om Ören 1:7 sätts stora informativa skyltar upp både åt norr och söder med tydlig information om vad som gäller på den privata udden som gränser till reservatet. Även en uppmaning att respektera privatzonen på 1:7 bör finnas med. Staketet mellan vegetationsgränsen och strandlinjen mot Ören 1:92 bör tas bort.

Samtidigt bör skyltar som klargör var gränsen går mellan privatmark och reservat och vilka rättigheter och skyldigheter allmänheten har sättas upp vid stängselpassagen mot Ören 1:91 och Ören 1:92.

Skylt ska informera allmänheten om att vid promenader i området ta hänsyn till de slitagekänsliga mattorna av mjölon.

Den norra badstranden

Skyltar ska sättas upp vid badstranden i norr tillsammans med sopkärl och toalett.

Parkeringsplatser

- Vid vägskälet där vägen leder in i reservatet ordnas en mindre parkering med ca 5 platser och en informationstavla sätts upp.
- Enstaka parkeringsplatser för en eller två bilar kan tillskapas mitt för de mindre allmanningarna på norra sidan av vägen längs Stenstranden.
- En parkeringsplats för handikappade ordnas på den stora parkeringen i väster.
- Parkeringsplatsernas bredd bör markeras med "inåtpilar" så att det tydligt framgår var parkering är tillåten.
- Parkeringen på väg mot Reveludden utökas med en plats.

2.8 Vägar och ledningsnät

Vägen

Vägen som går i reservatet är en allmän väg som sköts av en vägförening där Nynäshamns kommun ingår med tre andelar.

Reservatsföreskrifterna utgör inte hinder för underhåll av vägen genom t.ex. skötsel av vägkanter. Tillstånd krävs dock för anläggande av ny väg och parkeringsplatser, utöver de som anges i denna skötselplan.

Vägföreningen ska kontinuerligt skicka inbjudan till kommunen till vägföreningens möten och skicka protokoll från vägföreningens årsmöten.

Ledningar

Ledningar för el och tele finns i området. Reservatsföreskrifterna utgör inte hinder för underhåll av ledningsgator. Anläggande av ny ledning i luft, mark eller vatten är tillståndspliktig, (se föreskrifterna).

2.9 Utmärkning av reservatets gräns

Reservatets gränser ska märkas ut enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Delar av gränsen går dock i vatten och markeras inte.

2.10 Dokumentation och uppföljning

Dokumentation och uppföljning av naturvärden bör ske när det gäller områdets nyckelbiotoper och andra skyddsvärda skogar. Även slitage på känslig vegetation bör dokumenteras vid en årlig översyn så att åtgärder kan vidtas för att förhindra ytterligare skador.

2.11 Reservatsförvaltning m.m.

Förvaltare

Reservatsförvaltare är Nynäshamns kommun. Samråd om förvaltningen ska fortlöpande ske med de enskilda markägarna. Förvaltaren ansvarar för skötsel och övervakning av reservatet.

Övervakning och tillsyn

Reservatsförvaltaren ansvarar för övervakning av reservatet. En särskild tillsynsman bör finnas för området. Övervakningen ska omfatta att föreskrifterna följs.

Ekonomisk plan för reservatsförvaltningen

Länsstyrelsen finansierar reservatsskyltar.

Kommunen finansierar handikappanpassning, parkeringar, toaletter, sopkärl och uppsättning av skyltar och står för skötsel och underhåll.